Συλλογή της Νομολογίας

ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (ένατο τμήμα)

της 20ής Ιουνίου 2019*

«Προδικαστική παραπομπή – Σύναψη δημοσίων συμβάσεων προμηθειών, έργων και υπηρεσιών – Οδηγία 2014/24/ΕΕ – Άρθρο 10, στοιχείο η΄ – Ειδικές εξαιρέσεις για συμβάσεις υπηρεσιών – Υπηρεσίες ασθενοφόρων για τη διακομιδή ασθενών – Έννοια»

Στην υπόθεση C-424/18,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Tribunale amministrativo regionale per il Veneto (πρωτοβάθμιο περιφερειακό διοικητικό δικαστήριο του Βένετο, Ιταλία) με απόφαση της 13ης Ιουνίου 2018, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 27 Ιουνίου 2018, στο πλαίσιο της δίκης

Italy Emergenza Cooperativa Sociale,

Associazione Volontaria di Pubblica Assistenza «Croce Verde»

κατά

Ulss 5 Polesana Rovigo,

Regione del Veneto,

παρισταμένων των:

Regione del Veneto,

Croce Verde Adria,

Italy Emergenza Cooperativa Sociale,

Associazione Nazionale Pubbliche Assistenze (Organizzazione nazionale di volontariato) – ANPAS ODV,

Associazione Nazionale Pubblica Assistenza (ANPAS) – Comitato regionale Liguria,

Confederazione Nazionale delle Misericordie d'Italia,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (ένατο τμήμα),

συγκείμενο από τους K. Jürimäe, πρόεδρο τμήματος, D. Šváby (εισηγητή) και S. Rodin, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Campos Sánchez-Bordona

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Italy Emergenza Cooperativa Sociale, εκπροσωπούμενη από τους R. Speranzoni και S. Betti, avvocati,

– η Associazione Volontaria di Pubblica Assistenza «Croce Verde», εκπροσωπούμενη από τους V. Migliorini και C. Tamburini, avvocati,

– η Regione del Veneto, εκπροσωπούμενη από τους E. Zanon, C. Zampieri και C. Drago, avvocati,

– η Croce Verde Adria, εκπροσωπούμενη από τον C. Tamburini, avvocato,

– η Associazione Nazionale Pubbliche Assistenze (Organizzazione nazionale di volontariato) – ANPAS ODV, εκπροσωπούμενη από τους V. Migliorini και C. Tamburini, avvocati,

– η Associazione Nazionale Pubblica Assistenza (ANPAS) – Comitato regionale Liguria, εκπροσωπούμενη από τον R. Damonte, avvocato,

– η Confederazione Nazionale delle Misericordie d'Italia, εκπροσωπούμενη από τους P. Sanchini, F. Sanchini και C. Sanchini, avvocati,

– η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον F. Sclafani, avvocato dello Stato,

– η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη αρχικά από τους T. Henze και J. Möller, στη συνέχεια από τον J. Möller,

– η Ιρλανδία, εκπροσωπούμενη από τις M. Browne και G. Hodge, καθώς και από τον A. Joyce, επικουρούμενους από την C. Donnelly, BL,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους G. Gattinara και P. Ondrůšek καθώς και από την L. Haasbeek,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη σύμφωνα με το άρθρο 99 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου,

εκδίδει την ακόλουθη

Διάταξη

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 10, στοιχείο η', της οδηγίας 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ (ΕΕ 2014, L 94, σ. 65).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο δύο ένδικων διαφορών μεταξύ της Italy Emergenza Cooperativa Sociale (στο εξής: Italy Emergenza), προσφεύγουσας στην πρώτη διαφορά, και της Associazione Volontaria di Pubblica Assistenza «Croce Verde» (στο εξής: Croce Verde), προσφεύγουσας στη δεύτερη διαφορά, αφενός, και της Ulss 5 Polesana Rovigo

(κοινωνικοϋγειονομικής τοπικής μονάδας αριθ. 5 της Polesana Rovigo, Ιταλία, στο εξής: Ulss 5 Polesana) και της Regione del Veneto (Περιφέρειας Βένετο, Ιταλία), αφετέρου, σχετικά με την απευθείας ανάθεση από την Ulss 5 Polesana της δημόσιας σύμβασης παροχής υπηρεσιών διακομιδής με ασθενοφόρο.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Η αιτιολογική σκέψη 28 της οδηγίας 2014/24 ορίζει τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται σε ορισμένες υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης, όταν παρέχονται από μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς ή ενώσεις, εφόσον η ιδιαίτερη φύση των εν λόγω οργανισμών θα ήταν δύσκολο να διατηρηθεί σε περίπτωση που οι πάροχοι υπηρεσιών θα έπρεπε να επιλεγούν σύμφωνα με τις διαδικασίες της παρούσας οδηγίας. Ωστόσο, η εξαίρεση δεν θα πρέπει να επεκταθεί πέραν των απολύτως απαραίτητων. Θα πρέπει ως εκ τούτου να ορισθεί ρητά ότι οι υπηρεσίες ασθενοφόρων για τη διακομιδή ασθενών δεν θα πρέπει να αποκλειστούν. Εν προκειμένω, θα πρέπει επίσης να διευκρινιστεί ότι η Ομάδα 601 του CPV [Common Procurement Vocabulary (κοινού λεξιλογίου για τις δημόσιες συμβάσεις)] "Υπηρεσίες Χερσαίων Μεταφορών" δεν καλύπτει τις υπηρεσίες ασθενοφόρων για τη διακομιδή ασθενών οι οποίες καλύπτονται από την τάξη 8514 του CPV. Θα πρέπει να διευκρινισθεί ότι οι υπηρεσίες του κωδικού 85143000-3 του CPV, οι οποίες συνίστανται αποκλειστικά σε υπηρεσίες ασθενοφόρων για τη διακομιδή ασθενών, θα πρέπει να υπόκεινται στο ειδικό καθεστώς για κοινωνικές και άλλες συγκεκριμένες υπηρεσίες ("απλοποιημένο καθεστώς"). Συνεπώς, οι μεικτές συμβάσεις για την παροχή υπηρεσιών ασθενοφόρων γενικά θα υπόκεινται επίσης στο απλουστευμένο καθεστώς, εάν η αξία των υπηρεσιών διακομιδής ασθενών είναι υψηλότερη από την αξία άλλων υπηρεσιών ασθενοφόρων.»

4 Το άρθρο 10 της οδηγίας αυτής, με τίτλο «Ειδικές εξαιρέσεις για συμβάσεις υπηρεσιών», ορίζει, στο στοιχείο η', τα ακόλουθα:

«Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών για:

[…]

η) υπηρεσίες πολιτικής άμυνας, πολιτικής προστασίας και πρόληψης κινδύνων που παρέχονται από μη κερδοσκοπικές οργανώσεις ή ενώσεις και καλύπτονται από τους ακόλουθους κωδικούς του CPV: 75250000-3 [Πυροσβεστικές υπηρεσίες και υπηρεσίες διάσωσης], 75251000-0 [Πυροσβεστικές υπηρεσίες], 75251100-1 [Υπηρεσίες καταπολέμησης πυρκαγιών], 75251110-4 [Υπηρεσίες πρόληψης πυρκαγιών], 75251120-7 [Υπηρεσίες καταπολέμησης δασοπυρκαγιών], 75252000-7 [Υπηρεσίες διάσωσης], 75222000-8 [Υπηρεσίες πολιτικής άμυνας], 98113100-9 [Υπηρεσίες πυρηνικής προστασίας] και 85143000-3 [Υπηρεσίες ασθενοφόρων] πλην των υπηρεσιών ασθενοφόρων για τη διακομιδή ασθενών·

[…]».

5 Ο τίτλος ΙΙΙ της εν λόγω οδηγίας, ο οποίος επιγράφεται «Ειδικά καθεστώτα συμβάσεων», περιλαμβάνει το κεφάλαιο Ι, το οποίο αποτελείται από τα άρθρα 74 έως 77 της οδηγίας αυτής. Οι διατάξεις αυτές προβλέπουν το απλοποιημένο καθεστώς το οποίο εφαρμόζεται στις κοινωνικές και άλλες ειδικές υπηρεσίες.

Το ιταλικό δίκαιο

6 Το decreto legislativo n. 50 – Attuazione delle direttive 2014/23/UE, 2014/24/UE e 2014/25/UE sull'aggiudicazione dei contratti di concessione, sugli appalti pubblici e sulle procedure d'appalto degli enti erogatori nei settori dell'acqua, dell'energia, dei trasporti e dei servizi postali, nonché per il riordino della disciplina vigente in materia di contratti pubblici relativi a lavori, servizi e forniture (νομοθετικό διάταγμα 50 για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής των οδηγιών 2014/23/ΕΕ, 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ σχετικά με την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης, σχετικά με τις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων και σχετικά με τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών, καθώς και για την αναδιάρθρωση της ισχύουσας νομοθεσίας σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις έργων, υπηρεσιών και προμηθειών), της 18ης Απριλίου 2016 (GURI αριθ. 91, της 19ης Απριλίου 2016), αποτελεί τον νέο Codice dei contratti pubblici (κώδικα δημοσίων συμβάσεων, στο εξής: κώδικας δημοσίων συμβάσεων).

7 Το άρθρο 17 του κώδικα αυτού, με τίτλο «Ειδικές εξαιρέσεις για τις δημόσιες συμβάσεις και την παραχώρηση υπηρεσιών», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Οι διατάξεις του παρόντος κώδικα δεν εφαρμόζονται στις δημόσιες συμβάσεις και στις συμβάσεις παραχώρησης υπηρεσιών που αφορούν:

[…]

η) υπηρεσίες πολιτικής άμυνας, πολιτικής προστασίας και πρόληψης κινδύνων που παρέχονται από μη κερδοσκοπικές οργανώσεις ή ενώσεις και καλύπτονται από τους ακόλουθους κωδικούς του CPV: 75250000-3, 75251000-0, 75251100-1, 75251110-4, 75251120-7, 75252000-7, 75222000-8, 98113100-9 και 85143000-3 πλην των υπηρεσιών ασθενοφόρων για τη διακομιδή ασθενών·».

8 Το άρθρο 57 του decreto legislativo n. 117 – Codice del Terzo settore (νομοθετικού διατάγματος 117 για τον κώδικα του τριτογενούς τομέα), της 3ης Ιουλίου 2017 (τακτικό συμπλήρωμα στην GURI αριθ. 179, της 2ας Αυγούστου 2017), ορίζει τα εξής:

«Η παροχή υπηρεσιών διακομιδής έκτακτης ανάγκης με ασθενοφόρο μπορεί να ανατίθεται κατά προτεραιότητα με σύμβαση σε εθελοντικές οργανώσεις καταχωρημένες για τουλάχιστον έξι μήνες ήδη στο εθνικό μητρώο του τριτογενούς τομέα, οι οποίες ανήκουν σε προβλεπόμενο στο άρθρο 41, παράγραφος 2, δίκτυο ενώσεων και είναι διαπιστευμένες σύμφωνα με τη σχετική περιφερειακή νομοθεσία, εφόσον υφίσταται τέτοια, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες, λόγω της ειδικής φύσης της υπηρεσίας, η απευθείας ανάθεση διασφαλίζει την παροχή της υπηρεσίας γενικού συμφέροντος, στο πλαίσιο συστήματος αποτελεσματικής συμβολής στην επίτευξη ενός κοινωνικού στόχου και επιδίωξης των σκοπών αλληλεγγύης, υπό συνθήκες διασφαλίζουσες την οικονομική αποδοτικότητα και την ικανότητα παροχής των υπηρεσιών, τηρουμένων των αρχών της διαφάνειας και της απαγορεύσεως των διακρίσεων.»

9 Το decreto del Presidente del Consiglio dei Ministri – Definizione e aggiornamento dei livelli essenziali di assistenza, di cui all'articolo 1, comma 7, del decreto legislativo 30 dicembre 1992 n. 502 (απόφαση του προέδρου του υπουργικού συμβουλίου για τον καθορισμό και την ενημέρωση των βασικών επιπέδων περίθαλψης που προβλέπονται στο άρθρο 1, παράγραφος 7, του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 502, της 30ής Δεκεμβρίου 1992), της 12ης Ιανουαρίου 2017 (τακτικό συμπλήρωμα στη GURI αριθ. 65, της 18ης Μαρτίου 2017), προβλέπει, στο άρθρο 7, το οποίο φέρει τον τίτλο «Υγειονομική έκτακτη ανάγκη σε τοπικό επίπεδο», τα ακόλουθα:

«1. Η εθνική υπηρεσία υγείας εγγυάται, σχετικά με τις εξωνοσοκομειακές καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, ταχείες επεμβάσεις παροχής ιατρικής φροντίδας με στόχο τη σταθεροποίηση της κατάστασης του ασθενούς, διασφαλίζοντας την ασφαλή διακομιδή στην πλέον κατάλληλη

νοσοκομειακή μονάδα. Ο συντονισμός και η διαχείριση των δράσεων για την αντιμετώπιση έκτακτης ανάγκης σε τοπικό επίπεδο πραγματοποιούνται από τα λειτουργικά κέντρα 118 κατά τη διάρκεια του 24ώρου.

2. Ειδικότερα, διασφαλίζονται τα ακόλουθα:

α) οι επεμβάσεις για παροχή ιατρικής φροντίδας οι οποίες πραγματοποιούνται μέσω χερσαίων οχημάτων και αεροσκαφών πρώτων βοηθειών βασικού και εξειδικευμένου επιπέδου, τα οποία διαθέτουν επαρκώς εκπαιδευμένο υγειονομικό προσωπικό,

β) οι υπηρεσίες δευτερογενούς διακομιδής με ασθενοφόρο, με ή χωρίς περίθαλψη,

γ) η περίθαλψη και οργάνωση στο πλαίσιο αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης μεγάλης κλίμακας και συμβάντων που συνεπάγονται πυρηνικό, βιολογικό, χημικό και ραδιολογικό κίνδυνο (ΠΒΧΡ)·

δ) η περίθαλψη στο πλαίσιο πραγματοποίησης διαμαρτυριών και προγραμματισμένων εκδηλώσεων, σύμφωνα με τους κανόνες που καθορίζονται από τις περιφέρειες και τις αυτόνομες επαρχίες.

3. Οι δράσεις για την αντιμετώπιση υγειονομικής έκτακτης ανάγκης σε τοπικό επίπεδο διεξάγονται κατά ολοκληρωμένο τρόπο από κοινού με τις ενδονοσοκομειακές δράσεις για την αντιμετώπιση έκτακτης ανάγκης, οι οποίες διασφαλίζονται από τις υπηρεσίες πρώτων βοηθειών και από τις υπηρεσίες επειγόντων περιστατικών, και με τις δράσεις που εμπίπτουν στην περίθαλψη βασικού επιπέδου και στη συνεχή περίθαλψη.»

10 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, του legge regionale n. 26 – Disciplina del sistema regionale di trasporto sanitario di soccorso ed emergenza (περιφερειακού νόμου του Βένετο αριθ. 26 για τη ρύθμιση του περιφερειακού συστήματος υγειονομικής διακομιδής και επέμβασης έκτακτης ανάγκης), της 27ης Ιουλίου 2012 (στο εξής: περιφερειακός νόμος 26/2012), ορίζει τα εξής:

«Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου, ως διακομιδή και διακομιδή έκτακτης ανάγκης με ασθενοφόρο ορίζεται η δραστηριότητα που πραγματοποιείται μέσω οχημάτων πρώτων βοηθειών από το προσωπικό, ιδίως του τομέα της υγείας, που είναι επιφορτισμένο με την παροχή της υπηρεσίας αυτής, κατά την εκτέλεση των ακόλουθων καθηκόντων:

α) της παροχής υπηρεσιών διακομιδής έκτακτης ανάγκης μέσω οχημάτων πρώτων βοηθειών, την οποία διευθύνουν τα λειτουργικά κέντρα συντονισμού της ιατρικής υπηρεσίας έκτακτης ανάγκης (SUEM)·

β) της παροχής υπηρεσιών διακομιδής που προβλέπεται στο πλαίσιο των Livelli Essenziali di Assistenza (βασικών επιπέδων περίθαλψης) και πραγματοποιείται μέσω οχημάτων πρώτων βοηθειών·

γ) της παροχής υπηρεσιών διακομιδής στο πλαίσιο των οποίων η κλινική κατάσταση του ασθενούς απαιτεί αποκλειστικά τη χρήση οχήματος πρώτων βοηθειών και, κατά τη διάρκεια της διαδρομής, καθιστά αναγκαία την παροχή ιατρικής φροντίδας από προσωπικό του τομέα της υγείας ή από εκπαιδευμένο προς τούτο προσωπικό, καθώς και τη διασφάλιση της συνεχούς παροχής ιατρικής φροντίδας.»

11 Η απόφαση της Giunta Regionale del Veneto (εκτελεστικού οργάνου της περιφέρειας Βένετο, Ιταλία) αριθ. 1515, της 29ης Οκτωβρίου 2015, προβλέπει ότι, «κατά την υπηρεσία, στο ασθενοφόρο βρίσκονται ένας οδηγός-διασώστης και ένας τουλάχιστον διασώστης με τα τυπικά προσόντα και τις δεξιότητες που προβλέπονται για την εν λόγω δραστηριότητα», τα οποία προϋποθέτουν την παρακολούθηση εκπαιδευτικού προγράμματος και την επιτυχή συμμετοχή σε εξέταση σε τρεις

θεματικές, ήτοι ανατομία, φυσιολογία και πρώτες βοήθειες. Εντεύθεν προκύπτει ότι η δευτερογενής υπηρεσία, συμπεριλαμβανομένης της υπηρεσίας της απλής διακομιδής, παρέχεται σε πλαίσιο που συνδυάζει τη συνήθη διακομιδή και την υγειονομική περίθαλψη.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

12 Η Italy Emergenza, κοινωνικός συνεταιρισμός ο οποίος παρέχει υπηρεσίες ασθενοφόρων για διακομιδή, άσκησε ένδικη προσφυγή με κύριο αίτημα την ακύρωση της απόφασης αριθ. 1754, της 28ης Δεκεμβρίου 2017, του γενικού διευθυντή της Ulss 5 Polesana, καθώς και την ακύρωση μιας σειράς προπαρασκευαστικών για την έκδοση της εν λόγω απόφασης πράξεων. Με την εν λόγω απόφαση, η ως άνω τοπική μονάδα ανέθεσε απευθείας στην Croce Verde, με σύμβαση, την παροχή υπηρεσιών διακομιδής έκτακτης ανάγκης και δευτερογενούς διακομιδής με ασθενοφόρο για την περιοχή της αρμοδιότητάς της. Η εν λόγω σύμβαση, με ισχύ από την 1η Απριλίου 2018 έως την 31η Μαρτίου 2020, δύναται να ανανεωθεί για δύο επιπλέον έτη, υπό την προϋπόθεση ωστόσο ότι η Croce Verde εξακολουθεί να πληροί τις προϋποθέσεις διαπιστεύσεως που προβλέπονται στον περιφερειακό νόμο 26/2012 και στην απόφαση αριθ. 179/2014 του περιφερειακού συμβουλίου του Βένετο. Τέλος, η εν λόγω σύμβαση, αποτιμά τις επιστρεπτέες δαπάνες στα 2 291 260 ευρώ κατ' έτος, δηλαδή στο ποσό των 6 873 780 ευρώ για διάστημα τριών ετών.

13 Η Italy Emergenza εκτιμά ότι οι υπηρεσίες δευτερογενούς διακομιδής με ασθενοφόρο δεν ανήκουν στις υπηρεσίες που εξαιρούνται από τους κανόνες περί συνάψεως δημοσίων συμβάσεων κατά το άρθρο 10, στοιχείο η′, της οδηγίας 2014/24, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 28 της οδηγίας αυτής.

14 Εκκρεμούσης της προσφυγής αυτής ενώπιον του Tribunale amministrativo regionale per il Veneto (πρωτοβάθμιου περιφερειακού διοικητικού δικαστηρίου του Βένετο, Ιταλία) η Ulss 5 Polesana, με την απόφαση αριθ. 372, της 24ης Απριλίου 2018, ακύρωσε την απόφαση αριθ. 1754, προκειμένου να εναρμονιστεί με την απόφαση που εξέδωσε το Consiglio di Stato (Συμβούλιο της Επικρατείας, Ιταλία) στις 22 Φεβρουαρίου 2018, από την οποία προκύπτει ότι μόνον η υπηρεσία της διακομιδής έκτακτης ανάγκης με ασθενοφόρο μπορεί να εξαιρεθεί από τον κανόνα της διαδικασίας ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων εφόσον παρέχεται από μη κερδοσκοπικές οργανώσεις. Αντιθέτως, η υπηρεσία της απλής διακομιδής με ασθενοφόρο, ήτοι η συνήθης διακομιδή ασθενών δίχως να υφίσταται έκτακτη ανάγκη, εμπίπτει στο απλοποιημένο καθεστώς που προβλέπεται στα άρθρα 74 έως 77 της οδηγίας 2014/24.

15 Κατόπιν της έκδοσης της αποφάσεως αριθ. 372, η Italy Emergenza, γνωστοποίησε, κατ' ουσίαν, τη βούλησή της να παραιτηθεί από την προσφυγή της, υπό την επιφύλαξη ότι η Croce Verde δεν θα επιδιώξει την ακύρωση της εν λόγω αποφάσεως.

16 Η Croce Verde προσέβαλε, ωστόσο, την εν λόγω απόφαση, ισχυριζόμενη ότι η διάκριση μεταξύ των υπηρεσιών διακομιδής έκτακτης ανάγκης και των υπηρεσιών απλής διακομιδής εξακολουθεί να είναι αμφιλεγόμενη. Ειδικότερα, μολονότι η αιτιολογική σκέψη 28 της οδηγίας 2014/24 φαίνεται να υπάγει στο απλοποιημένο καθεστώς «αποκλειστικά» τη διακομιδή ασθενών με ασθενοφόρο, εντούτοις, η εν λόγω διευκρίνιση δεν απαντά στο άρθρο 10, στοιχείο η′, της εν λόγω οδηγίας.

17 Με απόφαση που εκδόθηκε στις 9 Μαρτίου 2018 σε παρεμφερή υπόθεση, το αιτούν δικαστήριο έκρινε ότι, σύμφωνα με την τελευταία αυτή διάταξη και το άρθρο 17, παράγραφος 1, στοιχείο η′, του κώδικα δημοσίων συμβάσεων το οποίο τη μεταφέρει πιστά στο εσωτερικό δίκαιο, οι «υπηρεσίες ασθενοφόρων» του κωδικού 85143000-3 του CPV εξαιρούνται, κατά παρέκκλιση από τους κλασικούς κανόνες περί συνάψεως δημοσίων συμβάσεων, από τις διατάξεις του κώδικα δημοσίων συμβάσεων, με την επιφύλαξη των «υπηρεσιών ασθενοφόρων για τη διακομιδή ασθενών», οι οποίες εξακολουθούν να εμπίπτουν στο απλοποιημένο καθεστώς. Για την εφαρμογή της εξαίρεσης του άρθρου 10, στοιχείο η′, της εν λόγω οδηγίας, οι υπηρεσίες παροχής βοήθειας για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης πρέπει να παρέχονται από ασθενοφόρο, να συνίστανται στη διακομιδή και στην παροχή πρώτων βοηθειών σε

ασθενείς που βρίσκονται σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης και να παρέχονται από μη κερδοσκοπικές οργανώσεις. Η απλή υπηρεσία διακομιδής με ασθενοφόρο, η οποία συνίσταται στη συνήθη διακομιδή ασθενών, εκτός οποιουδήποτε πλαισίου κατάστασης έκτακτης ανάγκης, εμπίπτει, αντιθέτως, στο απλοποιημένο καθεστώς.

18 Το αιτούν δικαστήριο αναφέρει ωστόσο ότι, μολονότι η διάκριση μεταξύ των υπηρεσιών έκτακτης ανάγκης και των υπηρεσιών απλής διακομιδής ασθενών δεν παρουσιάζει δυσχέρειες, εντούτοις, υφίστανται ενδιάμεσοι τύποι διακομιδής των οποίων ο χαρακτηρισμός δεν είναι προφανής. Τούτο ισχύει ιδίως όσον αφορά ορισμένες υγειονομικές υπηρεσίες οι οποίες αναφέρονται στο άρθρο 2 του περιφερειακού νόμου 26/2012, όπως είναι, αφενός, οι υπηρεσίες διακομιδής που προβλέπονται στο πλαίσιο των βασικών επιπέδων περίθαλψης, οι οποίες συνίστανται, για την Servizio Sanitario Nazionale (εθνική υπηρεσία υγείας, Ιταλία), στη διασφάλιση σε όλους τους πολίτες, δωρεάν ή κατόπιν καταβολής συμμετοχής, πρόσβασης σε παροχές καθώς και υπηρεσίες που προσφέρονται μέσω οχημάτων πρώτων βοηθειών και, αφετέρου, οι υπηρεσίες διακομιδής στο πλαίσιο των οποίων η κλινική κατάσταση του ασθενούς απαιτεί αποκλειστικά τη χρήση οχήματος πρώτων βοηθειών και, κατά τη διάρκεια της διαδρομής, καθιστά αναγκαία την παροχή ιατρικής φροντίδας από προσωπικό του τομέα της υγείας ή από εκπαιδευμένο προς τούτο προσωπικό προκειμένου να διασφαλιστεί η συνεχής παροχή ιατρικής φροντίδας.

19 Πλην όμως το άρθρο 2 του περιφερειακού νόμου 26/2012 εξομοιώνει το σύνολο των εν λόγω υπηρεσιών με τις υπηρεσίες διακομιδής έκτακτης ανάγκης οι οποίες εκτελούνται μέσω οχημάτων πρώτων βοηθειών και, επομένως, τις υπάγει στην εξαίρεση που προβλέπεται στο άρθρο 10, στοιχείο η′, της οδηγίας 2014/24 και στο άρθρο 17, παράγραφος 1, στοιχείο η′, του κώδικα δημοσίων συμβάσεων, εφόσον παρέχονται από μη κερδοσκοπικές οργανώσεις ή ενώσεις.

20 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Tribunale amministrativo regionale per il Veneto (πρωτοβάθμιο περιφερειακό διοικητικό δικαστήριο του Βένετο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Πρέπει το άρθρο 10, στοιχείο η′, και η αιτιολογική σκέψη 28 της οδηγίας [2014/24] να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι:
   α) οι υπηρεσίες ασθενοφόρων για τις οποίες είναι υποχρεωτική η εντός του οχήματος πρώτων βοηθειών παρουσία οδηγού-διασώστη και ενός τουλάχιστον διασώστη με τα τυπικά προσόντα και τις δεξιότητες που αποδεικνύονται από την παρακολούθηση εκπαιδευτικού προγράμματος και από την επιτυχή συμμετοχή σε εξέταση σε σχετικές με τις πρώτες βοήθειες θεματικές, και
   β) οι υπηρεσίες διακομιδής που προβλέπονται στο πλαίσιο των βασικών επιπέδων περιθάλψεως […] και παρέχονται μέσω οχημάτων πρώτων βοηθειών εμπίπτουν στην εξαίρεση που προβλέπεται στην εν λόγω διάταξη, ή, αντιθέτως, εμπίπτουν στις υπηρεσίες τις οποίες αναφέρουν τα άρθρα 74 έως 77 της οδηγίας [2014/24];

2) Πρέπει η οδηγία [2014/24] να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει ότι, ακόμη και αν δεν υφίσταται έκτακτη ανάγκη,
   α) οι υπηρεσίες ασθενοφόρων για τις οποίες είναι υποχρεωτική η εντός του οχήματος πρώτων βοηθειών παρουσία οδηγού-διασώστη και ενός τουλάχιστον διασώστη με τα τυπικά προσόντα και τις δεξιότητες που αποδεικνύονται από την παρακολούθηση εκπαιδευτικού προγράμματος και από την επιτυχή συμμετοχή σε εξέταση σε σχετικές με τις πρώτες βοήθειες θεματικές, και
   β) οι υπηρεσίες διακομιδής που προβλέπονται στο πλαίσιο των βασικών επιπέδων περιθάλψεως […] και παρέχονται μέσω οχημάτων πρώτων βοηθειών ανατίθενται κατά προτεραιότητα απευθείας σε εθελοντικές ενώσεις, με σύμβαση;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

21 Δυνάμει του άρθρου 99 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όταν η απάντηση σε ερώτημα που υποβάλλεται με αίτηση προδικαστικής αποφάσεως μπορεί να συναχθεί σαφώς από τη νομολογία ή όταν δεν υπάρχει καμία εύλογη αμφιβολία ως προς την απάντηση που προσήκει σε ένα τέτοιο ερώτημα, το Δικαστήριο, κατόπιν προτάσεως του εισηγητή δικαστή και αφού ακούσει τον γενικό εισαγγελέα, μπορεί οποτεδήποτε να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη.

22 Στην υπό κρίση υπόθεση πρέπει να εφαρμοστεί η διάταξη του άρθρου αυτού.

23 Με τα προδικαστικά ερωτήματα, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο, ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 10, στοιχείο η', της οδηγίας 2014/24, σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 28 της εν λόγω οδηγίας, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση σύμφωνα με την οποία, αφενός, οι υπηρεσίες ασθενοφόρων, για τις οποίες είναι υποχρεωτική η επάνδρωση του οχήματος με οδηγό-διασώστη και με έναν τουλάχιστον διασώστη με τα τυπικά προσόντα και τις δεξιότητες που αποδεικνύονται από την παρακολούθηση εκπαιδευτικού προγράμματος και από την επιτυχή συμμετοχή σε εξέταση σε σχετικές με τις πρώτες βοήθειες θεματικές, και, αφετέρου, οι υπηρεσίες διακομιδής που προβλέπονται στο πλαίσιο των βασικών επιπέδων περίθαλψης και παρέχονται μέσω οχημάτων πρώτων βοηθειών εμπίπτουν, όταν δεν υφίσταται έκτακτη ανάγκη, στην προβλεπόμενη στην εν λόγω διάταξη εξαίρεση.

24 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό, υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 10, στοιχείο η', της οδηγίας 2014/24 εξαιρεί από το πεδίο εφαρμογής των κλασικών κανόνων περί συνάψεως δημοσίων συμβάσεων τις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών που αφορούν υπηρεσίες πολιτικής άμυνας, πολιτικής προστασίας και πρόληψης κινδύνων, υπό τη διττή προϋπόθεση ότι οι υπηρεσίες αυτές αντιστοιχούν στους απαριθμούμενους στη διάταξη αυτή κωδικούς CPV και ότι παρέχονται από μη κερδοσκοπικές οργανώσεις ή ενώσεις. Πλην όμως η εξαίρεση αυτή από την εφαρμογή των κανόνων περί συνάψεως δημοσίων συμβάσεων περιλαμβάνει εξαίρεση της εξαίρεσης, υπό την έννοια ότι δεν ισχύει για τις υπηρεσίες ασθενοφόρων για τη διακομιδή ασθενών, οι οποίες εμπίπτουν στο απλοποιημένο καθεστώς των άρθρων 74 έως 77 της οδηγίας 2014/24 (πρβλ. απόφαση της 21ης Μαρτίου 2019, Falck Rettungsdienste και Falck, C-465/17, EU:C:2019:234, σκέψη 38).

25 Από το άρθρο 10, στοιχείο η', της οδηγίας 2014/24, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα της αιτιολογικής σκέψεως 28 αυτής, προκύπτει ότι η προβλεπόμενη στη διάταξη αυτή εξαίρεση από τους κανόνες περί συνάψεως δημοσίων συμβάσεων υπέρ των υπηρεσιών πρόληψης κινδύνων ισχύει μόνον όσον αφορά ορισμένες υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης που παρέχονται από μη κερδοσκοπικές οργανώσεις ή ενώσεις και δεν πρέπει να επεκταθεί πέραν των απολύτως απαραιτήτων (απόφαση της 21ης Μαρτίου 2019, Falck Rettungsdienste και Falck, C-465/17, EU:C:2019:234, σκέψη 43).

26 Συνεπώς, όσον αφορά τις υπηρεσίες πρόληψης κινδύνων, η μη εφαρμογή των κανόνων περί συνάψεως δημοσίων συμβάσεων που προβλέπεται στο άρθρο 10, στοιχείο η', της εν λόγω οδηγίας, συνδέεται άρρηκτα με την ύπαρξη υπηρεσίας έκτακτης ανάγκης με αποτέλεσμα η παρουσία καταρτισμένου προσωπικού σε κοινό ασθενοφόρο να μην αρκεί αφ' εαυτής για να υφίσταται υπηρεσία ασθενοφόρων καλυπτόμενη από τον κωδικό CPV 85143000-3 (πρβλ. απόφαση της 21ης Μαρτίου 2019, Falck Rettungsdienste και Falck, C-465/17, EU:C:2019:234, σκέψεις 44 και 45).

27 Έκτακτη ανάγκη μπορεί παρ' όλα αυτά να στοιχειοθετείται, δυνητικώς τουλάχιστον, στην περίπτωση που πρέπει να διακομισθεί ασθενής, η κατάσταση της υγείας του οποίου υφίσταται κίνδυνος να επιδεινωθεί κατά την εν λόγω διακομιδή, κίνδυνος ο οποίος πρέπει, καταρχήν, να μπορεί να εκτιμηθεί αντικειμενικώς. Μόνον υπό τις προϋποθέσεις αυτές θα μπορούσε η ειδική διακομιδή με ασθενοφόρο να εμπίπτει στην προβλεπόμενη στο άρθρο 10, στοιχείο η', της οδηγίας 2014/24 εξαίρεση από το πεδίο εφαρμογής των κανόνων περί συνάψεως δημοσίων συμβάσεων (πρβλ. απόφαση της 21ης Μαρτίου 2019, Falck Rettungsdienste και Falck, C-465/17, EU:C:2019:234,σκέψεις 46 και 49).

28 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι τόσο οι υπηρεσίες ασθενοφόρων, για τις οποίες η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης ρύθμιση καθιστά υποχρεωτική την επάνδρωση του οχήματος με οδηγό-διασώστη και με έναν τουλάχιστον διασώστη δεόντως εκπαιδευμένους, όσο και οι υπηρεσίες διακομιδής που προβλέπονται στο πλαίσιο των βασικών επιπέδων περίθαλψης μέσω οχημάτων πρώτων βοηθειών δεν εμπίπτουν αυτομάτως στην εξαίρεση του άρθρου 10, στοιχείο η′, της οδηγίας 2014/24. Πράγματι, για να εφαρμοστεί η εν λόγω εξαίρεση πρέπει, επιπλέον της παρουσίας δεόντως εκπαιδευμένου στις πρώτες βοήθειες προσωπικού, η υπηρεσία ασθενοφόρων να παρέχεται από μη κερδοσκοπικές οργανώσεις ή ενώσεις κατά την έννοια της διάταξης αυτής καθώς και να υφίσταται κατάσταση έκτακτης ανάγκης.

29 Στα υποβληθέντα ερωτήματα επομένως πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 10, στοιχείο η′, της οδηγίας 2014/24, σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 28 της εν λόγω οδηγίας, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση σύμφωνα με την οποία, αφενός, οι υπηρεσίες ασθενοφόρων, για τις οποίες είναι υποχρεωτική η επάνδρωση του οχήματος με οδηγό-διασώστη και με έναν τουλάχιστον διασώστη με τα τυπικά προσόντα και τις δεξιότητες που αποδεικνύονται από την παρακολούθηση εκπαιδευτικού προγράμματος και από την επιτυχή συμμετοχή σε εξέταση σε σχετικές με τις πρώτες βοήθειες θεματικές, και, αφετέρου, οι υπηρεσίες διακομιδής που προβλέπονται στο πλαίσιο των βασικών επιπέδων περίθαλψης και παρέχονται μέσω οχημάτων πρώτων βοηθειών εμπίπτουν, όταν δεν υφίσταται έκτακτη ανάγκη, στην προβλεπόμενη στην εν λόγω διάταξη εξαίρεση.

Επί των δικαστικών εξόδων

30 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (ένατο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 10, στοιχείο η′, της οδηγίας 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ, σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 28 της εν λόγω οδηγίας, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση σύμφωνα με την οποία, αφενός, οι υπηρεσίες ασθενοφόρων, για τις οποίες είναι υποχρεωτική η επάνδρωση του οχήματος με οδηγό-διασώστη και με έναν τουλάχιστον διασώστη με τα τυπικά προσόντα και τις δεξιότητες που αποδεικνύονται από την παρακολούθηση εκπαιδευτικού προγράμματος και από την επιτυχή συμμετοχή σε εξέταση σε σχετικές με τις πρώτες βοήθειες θεματικές, και, αφετέρου, οι υπηρεσίες διακομιδής που προβλέπονται στο πλαίσιο των βασικών επιπέδων περίθαλψης και παρέχονται μέσω οχημάτων πρώτων βοηθειών εμπίπτουν, όταν δεν υφίσταται έκτακτη ανάγκη, στην προβλεπόμενη στην εν λόγω διάταξη εξαίρεση.

(υπογραφές)